

Täysistunto

Keskiviikko 23.11.2022 klo 14.02—22.34

2. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 neljänneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 242/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 30/2022 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 30/2022 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Arto Pirttilahti kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on vuoden 22 neljäs lisätalousarvio ja valtiovarain mietintö siihen.

Yleistä:

Verotuloarviota ehdotetaan korotettavaksi hieman yli miljardilla eurolla, mikä selittyy kasvaneilla ansio- ja pääomatuloveron tuottoarvioilla. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Sekalaisten tulojen arviota ehdotetaan korotettavaksi 235 miljoonalla eurolla johtuen muun muassa siirrettyjen määrärahojen peruutuksista ja päästöoikeuksien huutokaupassa kertyvien tulojen kasvusta. Arviota Suomen osuudesta EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksista puolestaan vähennetään 103 miljoonaa euroa, mikä aiheutuu Suomen ennakoitua paremmasta tuloskehityksestä.

Suurimmat menolisäykset esitetään puolustusministeriön hallinnonalalle Suomen puolustusvalmiuden parantamiseen ja Ukrainan tukemiseen. Määräraha esitetään myös Gasonia Oy:n pääomitukseseen pankkilainan takaisinmaksun rahoittamiseksi ja Gasgrid Finland Oy:n pääomitukseseen terminaaliyhtiön käyttöpääoman ja infrastruktuuri-kohteiden rahoittamiseksi.

Hallituksen esitykseen sisältyy edelleen myös koronaviruspandemiaan liittyviä korvauksia yhteensä 123 miljoonaa euroa, josta 50 miljoonaa euroa on vuoden 21 määrärahan uudelleenbudjetointia. Ylimääräisen lapsilisän maksamiseen esitetään 112 miljoonaa, ja valtion velanhoidomenoja esitetään korotettavaksi 109 miljoonaa euroa. Suurimpia määrärahalisäyksiä osoitetaan lisäksi muun muassa perusväylänpidon korjausvelkaan ja kustannusten nousuun sekä liikennehankkeiden valtuuksien korotukseen.

Suurimmat määrärahavähennykset tehdään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle aiheutuen lähinnä EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnettävien avustuksien vähentymisestä ja Finnvera Oyj:n tappiokorvausten ennakoitua maltillisemmasta toteutu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

misesta. Määrärahojen aleneminen sisäministeriön hallinnonalalla johtuu pääosin vastaanoton piirissä olevien henkilöiden arvioidun määrän pienenemisestä ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla muun muassa työttömyysetuuksien vähentymisestä arviota paremman työllisyyskehityksen seurauksena.

Vuoden 22 neljäs talousarvio vähentää valtion nettolainanottotarvetta 256 miljoonaa euroa. Valtion nettolainanotoksi vuonna 22 arvioidaan noin 18,6 miljardia euroa, mikä sisältää vuoden kolmannessa lisätalousarviossa päätetyn 10 miljardin euron varautumisen sähkön johdannaismarkkinoilla toimiville yhtiöille myönnettäviin lainoihin ja takauksiin. Valtionvelan määrän vuoden 22 lopussa arvioidaan olevan noin 147 miljardia, mikä on noin 55 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Arvoisa puhemies! Pääluokkakokohtaisia huomioita:

Määräraha tulee itärajan aidalle. Hallituksen esityksessä esitetään 6 miljoonaa euroa itärajan esteen pilottihankkeeseen. Valiokunta pitää saamansa selvityksen pohjalta esitettyä määrärahaa perusteltuna muuttuneen turvallisuustilanteen vuoksi. Joissakin valiokunnan lausunnoissa kyseenalaistettiin esteaidan tarpeellisuus ja nostettiin esiin sen potentiaalisia haittavaikutuksia. Valiokunnan mielestä este kuitenkin tukee Suomen alueellisen koskemattomuuden valvontaa ja turvaamista itärajalla. Valiokunta korostaa, että esteaidan rakentamisessa on tärkeää huolehtia maanomistajien oikeusturvan toteutumisesta. Valiokunta pitää niin ikään tärkeänä ympäristövaikutusten arviointia.

Väylänpidon rahoitukseen lisätalousarviossa sisältyy 32,7 miljoonaa euroa, josta 31,4 miljoonaa euroa osoitetaan korjausvelan ja kustannusten nousun hallintaan sekä 1,9 miljoonaa euroa Inkoon meriväylän ja Etelä-Suomen talviväylän merimerkintöjen parantamiseen LNG-kuljetusten sujuvan ja turvallisen satamassakäynnin mahdollistamiseksi ja turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää lisäyksiä perusteltuina ja tärkeinä, sillä perusväylänpidon rahoitustilanne on vaikea kustannustason voimakkaan nousun vuoksi. Erityisesti rakentamisen kustannustaso on kohonnut. Indeksien kohoamiseen on vaikuttanut muun muassa moottoripolttoöljyn, bitumin ja metallituotteiden kallistuminen.

Valiokunta toteaa, että esitetyn muutoksen jälkeen perusväylänpidon määräraha vuodelle 22 on yhteensä 1,461 miljardia euroa, joka ylittää Liikenne 12 -suunnitelman mukaisen määrärahan tason. Kuitenkaan kustannustason voimakkaan nousun vuoksi määräraha ei anna mahdollisuutta vähentää korjausvelkaa toivotulla tavalla, vaan korjausvelan arvioidaan kasvavan.

Myös väyläverkon kehittämishankkeiden valtuuksia tarkistetaan pääosin kustannusten kohoamisen vuoksi. Määrärahatarpeet ajoittuvat myöhemmille vuosille.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen. Muutamien teknisluonteisten muutoksien vuoksi määrärahoja vähennetään 527 000 euroa, koska eräiden budjettilakien käsittely eduskunnassa on vielä kesken. Ehdotettujen muutosten jälkeen kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrarahat ovat yhteensä 77,9 miljardia huomioon ottaen ensimmäinen, toinen, kolmas ja neljäs lisätalousarvio. Neljättä lisätalousarviota tullaan soveltamaan 1.12.22 alkaen.

Arvoisa puhemies! Mietintöön sisältyy myös kolme vastalauseetta lausumineen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, valtiovarainvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Pirttilahti, mietinnön esittelystä. — Ja nyt edustaja Koskela.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

14.08 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten valtiovarainvaliokunnan valiokuntaryhmä on jättänyt käsittelyssä olevaan kuluvaan vuoden lisätalousarvioon neljä lausumaa sisältävän vastalauseen. Niistä tiivistetysti nyt seuraavaksi.

Ensimmäisessä lausumassa esitämme, että hallitus kasvattaa poliisitoimen toimintamenoja katujemme turvallisuuden parantamiseksi. Harva se päivä saamme lukea mediasta katujengien harjoittamasta raa'asta väkivallasta. Perussuomalaiset ovat jo vuosikausia varoitaneet tästä huonosta maahanmuuttopolitiikasta johtuvasta kehityksestä. Valitettavasti varoittaessamme Ruotsin tiestä olemme saaneet muilta puolueilta näihin päiviin asti vastauksiksi lähinnä naureskelua. Tilanne on todella vakava. Siksi poliisin toimintamenojen kasvattamisen lisäksi tarvitsemme muutosta myös niin maahanmuuttopolitiikkaan kuin koulutuspolitiikkaankin, jotta ongelmien juurisyihin päästään paremmin tarttumaan.

Vastalauseemme toisessa lausumassa esitämme, että hallitus pysäyttää väyläverkon korjausvelan kasvun sekä varmistaa tiestön kunnan ympärivuotisesti järjestämällä riittävän rahoituksen väylien kunnossapidolle. Perusväylänpitöön on esitetty noin 150 miljoonaa euroa lisämäärärahoja kustannustason noususta johtuen. Tämä on kannatettavaa mutta ei alkuunkaan riittävää. Väylien korjausvelka tulee kasvamaan tänä vuonna 100 miljoonaa euroa ja vuonna 23 saman verran. Myöskään vuoden 23 talousarvion täydentävässä osiossa olevat määrärahat eivät tule korjausvelan kasvua taittamaan.

Kolmannessa vastalauseemme lausumassa esitämme, että hallitus seuraa Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteiden edistymistä ja tarvittaessa kustannustason kohoamisen takia ohjaa hankkeisiin riittävät määrärahat. Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jossa väyläverkon riittävä kunto on aivan oleellinen asia. Kyse on liikenneturvallisuudesta. Vaikka meillä väestöstä suurin osa asuu kaupungeissa, niin esimerkiksi vientiteollisuus ja omavaraisuutemme nojaavat maaseudun ja maaseutumaisten alueiden luonnonvarojen, kuten puun ja turvealueiden, varaan. Siksi myös alemman tieverkon kunnosta on huolehdittava. Tieverkon minimitasosta kiinni pitäminen on myös edellytys teollisten investointien turvaamiselle ja vähentää samalla eri alueiden erojen kasvua.

Arvoisa herra puhemies! Neljännessä lausumaehdotuksessamme esitämme, että hallitus käynnistää selvityksen ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön yhdistämisestä. Näinhän on Ruotsissa jo tehty. Ympäristöministeriön menot ovat kasvaneet huikeasti tämän vaalikauden aikana. Vuonna 2019 ministeriön talousarvion loppusumma oli vajaat 200 miljoonaa euroa; vuonna 23 loppusumma täydentävän talousarvioesityksen jälkeen on noin 360 miljoonaa euroa. Menojen kasvua selittävät erilaiset vihreän siirtymän hankkeet.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vähän siitä, mitä tästä lisätalousarviosta puuttuu: Maatalouden kriisi on ollut ilmiselvä jo kauan ennen Venäjän aloittamaa hyökkäyssotaa. Me perussuomalaiset teimme vuoden alussa lukuisia ehdotuksia maatalouselinkeinon parantamiseksi, mutta kaikki esityksemme kaatuivat hallituksen ääniin. Maatalouden kriisi uhkaa huoltovarmuuttamme ja ruoka-omavaraisuuttamme. Joka päivä lopettaa kolme maataloustuottajaa — siis, arvoisa herra puhemies, yli tuhat maatalousyrittäjästä lopettaa vuodessa. Tämä tilanne on aivan kestämaton. Se tapahtuu nimenomaan heikon kannattavuuden vuoksi, ja tämä johtaa siihen, että tiloille on vaikea saada myöskin jatkajia. Maatalouden tukipaketti olisi ollut perusteltua myöntää tässä lisätalousarviossa tai viimeistään vuoden 23 täydentävässä talousarvioesityksessä. Näyttääkin siltä, että hallitus jakaa maataloudelle tukipaketin ensi vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa. Maksatukset tarvittaisiin tilille paljon aikaisemmin. Hallituksen hidas toiminta haiskahtaa vaalitempulta. Nyt pitää ajatel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

la maatalousyrittäjiä, omavaraisuutta ja suomalaisten tulevaisuutta eikä tulevia vaaleja. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Purra.

14.13 Riikka Purra ps: Arvoisa herra puhemies! Nuorten ja jopa alaikäisten harrastama katuväkivalta ja ryöstörikollisuus on lisääntynyt räjähdysmäisesti niin varsinaisissa jengeissä kuin niiden ulkopuolellakin. Ongelma pyörii lähes yksinomaan maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten ympärillä. Perussuomalaiset ovat varoittaneet tästä ongelmasta pitkään — surkeasta maahanmuuttopolitiikasta ja sen seurauksista. Nyt katuväkivalta ja tämä valitettavasti naapurimaista hyvin tuttu ongelma on kaikkien tiedossa. Poliisi kertoo siitä, lehdistö kertoo siitä, me kaikki tiedämme tästä.

Suomessa nuorten, naisten, miesten, kaikkien, on saatava liikkua kaduilla rauhassa. Vanhempien ei pidä pelätä sitä, että heidän nuorensa joutuvat katuväkivallan, ryöstöjen kohteeksi kaduilla, lähijunissa tai missään. Muut puolueet, hallitus ja tietyt viranomaiset ovat vähätelleet vuosien ajan tätä ongelmaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Edelleen!] Nyt on viimeinen hetki huolehtia siitä, että Suomi ei ole kohta samassa tilanteessa kuin Ruotsi.

Perussuomalaisten vastalauseen mukaisesti esitän seuraavan epäluottamuslauseen: ”Eduskunta toteaa, että hallitus on vähätellyt jengi- ja katurikollisuuden tuomaa uhkaa kansalaisille, epäonnistunut kansalaisten turvallisuudesta huolehtimisessa, katurikollisuuden lisääntymisen ehkäisemisessä, ilmiön asianmukaisessa tiedottamisessa sekä jättänyt tekemättä päättäväiset toimet ilmiön kitkemiseksi ja näin ollen hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Reijonen.

14.15 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Ensimmäiseksi kannatan edustaja Purran tekemää epäluottamuslause-ehdotusta.

Haluan nostaa esille muutamia asioita: Miten tässä nyt näin kävi? Nyt ollaan tekemässä lisätalousarviota. Sieltä puuttuu maatalouden tukeminen. Sieltä puuttuu tiestön riittävä huomioiminen. Jotenkin tuntuu sille, että kävikö nyt näin, että kun keskusta pääsi hallitukseen, niin keskusta teki siellä lehmänkauppoja, että kun he saavat soten, niin he eivät enää maatalouteen sitten puutu. Tämä tuntuu aika pahalle. Tehtiinkö lehmänkauppoja jo siinä vaiheessa? Nyt on tosi ikävä homma, että se maatalous on semmoisessa jamassa. Sinne tarvittaisiin tukemista ihan heti. Suomalainen ruoka on todella tärkeää.

Ja miksi tiestön kuntoon ei ole tarpeeksi kiinnitetty huomiota? Joka puolella Suomea on huonokuntoiset tiet. Sen tietää jokainen, ja se on jo huoltovarmuusseikka. Me tarvitaan tiestöjä, myös niitä pieniä teitä. Myös esimerkiksi Vitostie on aika tärkeä, mikä näyttää aina unohtuvan hallitukselta, että tarvitsemme myös sen.

Toivoisin, että näihin tärkeisiin kohteisiin löytyisi rahaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Juvonen.

14.16 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kannatan myös tätä perussuomalaisten tekemää vastalauseetta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa esiin todella vakavan ilmiön Suomessa: nuorten ja jopa alaikäisten harrastama ryöstö- ja muu rikollisuuden. Kohtasin juuri nuoren miehen, joka kertoi joutuneensa silmittömän ja arvaamattoman väkivallan kohteeksi saaden teleskooppipampusta suoraan päähän, mistä seurasi kallonmurtuma ynnä muita vaivoja, ja nyt sitten kun prosessi lähtee etenemään — syyllinen on toki löydetty — niin ennen kuin hänet saadaan oikeuteen ja vastaamaan niistä tekosistaan, niin aikaahan kestää, ja siinä erityisesti uhrin asema on silloin huono. Eli toivoisin todellakin, että hallitus ottaisi asioista kopin ja kiirehtisi jengiväkivallan ja tämän katuväkivallan ennaltaehkäisyä todella paljon.

Haluan nostaa esille myös sote-rahoituksen, mistä eilenkin täällä eduskunnassa puhuin. Puolitoista miljardia puuttuu rahoitusta hyvinvointialueilta, ja nyt jos koskaan olisi aika huomioida — ja mielestäni myös tässä lisätalousarvioesityksessä olisi tullut huomioida — se rahoitusvaje, mitä sieltä hyvinvointialueilta puuttuu. Siellä ei todellakaan ole valmiuksia käynnistää toimintaa: asiakasmaksut ovat nousemassa, omaishoidon tukea ollaan leikkaamassa. Eli kun rahat eivät riitä, niin mennään sen hiljaisimman, köyhimmän kansalaisen kukkarolle. Hän yleensäkin on se ikääntynyt tai vanhus, joka ei pysty itseään puolustamaan.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että kun hallitus on ajanut tämän sote-uudistuksen läpi — se vietiin aivan väkisin lävitse — huolimatta siitä, että rahoitus jätettiin hoitamatta, ja nyt siellä ollaankin sitten sormi suussa, että mitenkö tässä näin pääsi käymään. Aloittavat hyvinvointialueet joutuvat tekemään alijäämäiset budjetit ja miettimään, mistä löytävät henkilöstön ja millä tavalla saavat heitä sitten palkattua.

Arvoisa puhemies! Vielä haluan nostaa turvallisuusseikasta esiin sen, että pidän ääretömän tärkeänä, että paitsi että kiinnitämme huomiota nuorison katuväkivaltaan, huomioimme myös työntekijöiden turvallisuuden omissa töissään, puhutaan sitten hoitoalan henkilöistä, ensihoitajista, siellä päivystyksessä toimivista hoitajista, lääkäreistä tai varhaiskasvatuksesta, jossa työskentelee opettajia, koulunkäyntiavustajia ja niin poispäin. Huolehditään siitä, että heillä on myös turvallista työskennellä. Liian usein tulee sitä viestiä, että esimerkiksi ensihoitaja joutuu kohtaamaan väkivaltaa tehdessään tärkeää työtä.

Ja sitten vielä haluan muistuttaa siitä, että koronaepidemia ja Venäjän hyökkäyssota selittävät vain osan hallituksen 40 miljardin velkasaldosta, ja tämä asia on hyvä muistaa. Kaikkea ei voida näidenkään asioiden syyksi laittaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen.

14.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Yleisesti muutamia huomioita tästä hallituksen neljännestä lisätalousarviosta, jossa määrärahoja osoitetaan muun muassa maamme puolustusvalmiuden parantamiseen ja myös Ukrainan tukemiseen yhteensä 294 miljoonaa. Näille me kokoomuksemme annamme tuen: ne ovat tärkeitä, jotta me pidämme huolta omasta uskottavasta maanpuolustuksesta ja myös autamme Ukrainaa lopulliseen voittoon asti.

Myös koronapandemian häntiä — toivottavasti häntiä — tässä vielä hoidetaan, ja myös lapsilisän tuplamaksutukseen varatut rahat on tässä lisätalousarviossa otettu. Ja tämä osoittaa jälleen kerran tämän vasemmistohallituksen holtitonta talouspolitiikkaa, sillä he joutuvat tässäkin osoittamaan, että velanhoitomenoja esitetään jälleen korotettavaksi: tällä ker-
taa 109 miljoonaa euroa menee pelkästään velanhoitokustannuksiin. Kun taloutta hoidet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

taisiin paremmin, näitä rahoja voitaisiin käyttää esimerkiksi niihin turvallisuushuoliin, joita täältä salin oikeasta reunasta vaikkapa perussuomalaiset ovat esille nostaneet.

Kuusi miljoonaa itärajan esteen pilottihankkeeseen ja ensi vuonna 139 miljoonaa. Itse haluan nostaa tässä keskustelussa esille myös betonisen aidan rakentamisen arvioinnin niillä osuuksilla, missä se on mahdollista. Se voitaisiin valmistaa matalahiilisestä sementistä, jolloin hiilijalanjälki olisi mahdollisimman pieni, ja se olisi myös sataprosenttisesti kierrätettävää. Ja jos se tehtäisiin sulfaatinkestävästä sementistä, näin saataisiin sataprosenttinen kestävyys sadalle vuodelle, eli kannattaisi tätä miettiä. Se olisi myös nopea rakentaa, kun se voitaisiin tehdä eri puolilla Suomea ja pystyttää näille osuuksille, missä voitaisiin käyttää tällaista ekologisempaa vaihtoehtoa.

Laivue 2020 -hankkeeseen tässä osoitetaan myös rahoitusta. Itse olen epäilevä tämän hankkeen etenemisestä. Toivon kuitenkin, että se jossain vaiheessa Raumalta valmiiksi saadaan.

Teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen muutosesityksen, missä me nostamme esille vakavan huolen tästä holtittomasta taloudenpidosta. Ilman kestävää taloutta meillä ei ole suorituskykyisiä Puolustusvoimia, ei maailman parasta koulua, toimivaa terveydenhoitoa tai hyvää joukkoliikennettä, ja me olemme huolissamme hyvinvointipalveluiden tulevaisuudesta, yhteiskuntamme kriisinsietokyvystä ja talouden hitaasta kasvusta. Olemme nostaneet vastalauseessa esille myös sen, että hallituksen tulisi uudelleenarvioida näitä poikkeuslausekkeen sisällä olevia kustannuksia, ja olemme pyytäneet näistä selvityksen valtiovarainministeriöltä. Tiedän, että kun se aikanaan julki tulee, niin ihmetystä se tulee aiheuttamaan myös suomalaisten äänestäjien keskuudessa.

Myös suomalaisten ostovoimaa on tuettava meidän mielestämme myös tuloveroja keventämällä, ja myös vaihtoehtoja menojen sopeuttamiseksi on, mutta hallitus ei ole kyetty näitä tekemään. Priorisointi, valintojen tekeminen, säästäväisyys eivät ole kuuluneet tämän hallituksen parhaaseen osaamiseen, rahan jakaminen sen sijaan on.

Ruoantuotanto ja huoltovarmuuden turvaaminen nousevat isoon rooliin kokoomuksen vastalauseessa. Me teemme tässä yhteensä 22 lausumaehdotusta, joissa nostamme esille muun muassa Ukrainan riittävän tuen, kehysten rikkomiset ja poikkeuslausekekysymyksen, ja jos täältä poimin muutamia, me kokoomuksessa haluamme myös edistää paikallista sopimista, haluamme toteuttaa terapiatakuun viimeistään vuoden 23 alusta ja osoitamme huolestamme myös sosiaali- ja terveysuudistuksen, sote-uudistuksen, vajavaisesta rahoituksesta ja huonosta valmistelusta näissä meidän lausumissamme.

Tuomme esille myös huolen palo- ja pelastustoimen toimintakyvyn ja riittävän pelastamäärän varmistamisesta, ja vielä lopuksi maataloustuista. Me olemme kokoomuksessa pettynyt, niin kuin suomalaiset maanviljelijätkin, keskustaan, että te ette pitäneet kiinni siitä avusta, mitä maatalous olisi tarvinnut, ja sitä varten me tuomme näissä lausumaehdotuksissa esille sen, että meidän ruoantuotantoa pitää tukea tässä vakavassa energiatilanteessa.

Kahtena viimeisenä, arvoisa puhemies: [Puhemies koputtaa] kokoomus haluaa, että pidetään kiinni parlamentaarisesti sovitusta Liikenne 12 -ohjelmasta, ja tiestön korjausvelan ei pidä antaa kasvaa ensi vuonnakaan, niin kuin nyt näyttää liikenneministeri Harakan kaudella, vahtivuorolla vakavasti tapahtuvan. [Raimo Piirainen: Ei pidä paikkaansa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Honkasalo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

14.25 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan määrärahoja muun muassa Suomen puolustusvalmiuden varmistamiseen, Ukrainan tukemiseen, koronavirustilanteesta aiheutuneisiin välttämättömiin korvauksiin ja itärajan rajaesteen suunnitteluun ja pilotointiin. Osa tästä rajaesteen rahoituksesta tulee tosiaan täältä lisätalousarvioesityksestä ja sitten osa täydentävästä, ja siitä nyt muutama sana.

Puhutaan todella isosta summasta, noin 140 miljoonasta eurosta, ja itse näen todella tärkeänä sen, että kun tämän kokoluokan hanketta lähdetään nyt toteuttamaan, saadaan myös todella perusteellinen arviointi rajaesteen tehokkuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta. Valtiovarainvaliokunta sai lausunnot yhdenvertaisuusvaltuutetulta, Amnestylta ja Pakolaisneuvonnalta, joissa suhtauduttiin tähän rajaesteeseen erittäin kriittisesti [Perussuomalaisten ryhmästä: Yllätys!] ja huomautettiin myös Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden tärkeydestä. Jos yhdistetään tämä rajaeste siihen, että meillä on tullut viime heinäkuussa uusi rajavartiolaitos, josta myös Suomi sai huomautuksia kansainvälisten sitoumusten noudattamisesta, niin ei saa olla niin, että tämä raja-aita yhdistettynä tähän rajavartiolaitosiin tosiasiallisesti heikentää meidän ihmisoikeustilannetta rajalla, joten on todella tärkeää, että kun tätä raja-aitaa pilotoidaan, niin myös sen arviointi on perusteellista. Emmehan me minkään muunkaan hankkeen kohdalla, joka on tämän mittaluokan hanke, ajattele, etteikö se vaatisi täydellistä asiantuntija-arviointia, moninäkökulmaista sellaista.

Mitä sitten tulee tähän perussuomalaisten nuorisoriikollisuuskeskusteluun, niin itse omaan pitkän akateemisen tutkimustaustan nimenomaan nuorisotutkimuksesta ja olen seurannut tätä keskustelua nyt monen kuukauden ajan hyvin hämmentyneenä. Tässä keskustelussa menevät eri käsitteet sekaisin, nuorten eri ikäryhmät menevät sekaisin, puhutaan erilaisista väkivallan muodoista. Tilastotieto ei ole hallussa, ja silti tuntuu siltä, että mitä epävarmempi tietopohja on, sitä varmemmat ne ratkaisukeinot tuntuvat olevan. Jälleen kerran perussuomalaisten kohdalla tuntuu, että kun muut ovat aidosti huolissaan nuorten pahoinvoinnista, mielenterveysongelmista, ja esittävät siihen monenlaisia eri ratkaisuja, [Juha Mäenpään välihuuto] niin ei perussuomalaisia aidosti kiinnosta minkään näköiset ratkaisut. Teitä kiinnostaa se, että kopioitte Ruotsista suoraan vaalistrategian ja istutatte sen Suomen [Arja Juvonen pyytää vastauspuheenvuoroa — Puhemies koputtaa] kontekstiin, ja näin lietsotte pelkoa ja rasismia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, aika on täynnä. Emme aloita nyt tässä keskustelussa debattia, mutta edustaja Meri saa puheenvuoron.

14.28 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt valtiovarainkunnan mietintöä ja lisätalousarviomietintöä, mutta haluan nyt vastata vasemmistolle lyhyesti. Ensinnä, vasemmisto, vastustatteko siis raja-aidan perustamista Venäjän rajalle? Kuulimme tänään uutisia, että Ukrainassa on hyökätty lastensairaalaan ja vastasyntynyt vauva on kuollut. [Veronika Honkasalon välihuuto] Puhumme siis Venäjästä, joka hyökkää tällä tavalla itenäisten valtioiden kimppuun, ja me emme voisi muka ihmisoikeussyistä suojata rajojamme. [Veronika Honkasalo: Kukaan ei ole niin sanonut!] Miettikää nyt vähän, vasemmistoliitto, mitä te puhutte.

Palaan vielä tuohon katujengiasiaan myöhemmin.

Me otamme tänä vuonna lisää velkaa siten, että lainaa on melkein 19 miljardia enemmän, joka sisältää 10 miljardin varauman sähköyhtiöitä varten. Lainaa otetaan siis huolestuttavan paljon lisää. Suomi elää yli varojensa. Lokakuun loppuun mennessä valtionvelkaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

on kertynyt lähes 140 miljardia, ja se tekee noin 25 000 euroa per suomalainen, ja tähän tulee vielä 7 miljardia lisää loppuvuoden aikana — 25 000 euroa per jokainen vauvasta varaan.

Tuoreessa Elinkeinoelämän valtuuskunnan arvo- ja asennetutkimuksessa on selvitetty suomalaisten mielipiteitä siitä, miten julkista taloutta pitäisi tasapainottaa. Lähes kaksi kolmasosaa eli 65 prosenttia huolehtisi tasapainottamisesta siten, että julkisia menoja leikataan, ja vain neljäsosa turvautuisi asiassa veronkiristykseen. Tutkimuksen perusteella suomalaiset eivät halua leikata valtion keskeisistä tehtävistä, esimerkiksi sote-palveluista, poliisilta, peruskoulutukselta, oikeuslaitokselta ja Puolustusvoimilta. Näistä kohteista vain hyvin, hyvin harva olisi valmis tinkimään. [Aki Lindénin välihuuto] Sen sijaan suomalaisten leikkauslistan kärjestä löytyy yllättäen perussuomalaisten kannattamia kohteita. Yli puolet suomalaisista on valmiita leikkaamaan esimerkiksi yli 1,3 miljardin euron kehitysyhteistyörahoja, ovat valmiita leikkaamaan Yleisradiolta, puoluetuista ja ministereiden avustajista, joita muuten on tällä kaudella lisätty. Kansa on siis tätä mieltä. Kansa on hyvin pitkälle perussuomalaisten linjoilla. Julkiset menot tulee laittaa tärkeysjärjestykseen ja leikkaukset kohdistaa ensisijaisesti sinne, missä niillä on vähiten merkitystä suomalaisten toimeentulon ja hyvinvoinnin kannalta. Kun vain nyt muutkin puolueet tulisivat perussuomalaisten linjoille. [Toimi Kankaanniemi: Kyllä kansa tietää!] — Kyllä kansa tietää, kuten viisas kansanedustajamme Toimi Kankaanniemi täällä muistuttaa. [Toimi Kankaanniemi: Kiitos!]

Mietinnön vastalauseessa nostetaan esille hyvin keskeisiä puutteita ja erityisesti turvallisuusuhat ja kasvanut jengiväkivalta, jonka vaarallisuutta on haluttu vähätellä viime aikoihin saakka. No, onneksi nyt ilmiöstä puhutaan oikealla nimellä. Toki täällä kuulee edelleen sellaisia puheenvuoroja, että perussuomalaiset ovat kummallista porukkaa, kun uskaltavat tästäkin asiasta puhua.

Olemme Ruotsin tiellä. Näin on myös poliisin toimesta todettu, kun lepsun maahanmuuttopolitiikan seuraamuksena Suomeen on muodostunut pääasiassa maahanmuuttajataustaisten nuorten väkivaltaisista jengeistä — ja nämä tiedot ovat poliisilta, eivät perussuomalaisilta. Nyt ongelma on siis sentään myönnetty, ja siihen on viimeinkin reagoitava. Meidän keinojamme ovat muun muassa sosiaaliturvaperusteisen maahanmuuton lopettaminen, rikoksiin syyllistyneiden ulkomaalaisten karkottaminen ja siirtäminen kotimaidensa vankiloihin. Työperäisessä maahanmuutossa on huolehdittava siitä, että tänne tulijat todella kykenevät elättämään itsensä ilman sosiaaliavustuksia ja tulonsiirtoja. Sen lisäksi, että nämä toimet ovat välttämättömiä suomalaisten turvallisuuden varmistamiseksi, niitä tarvitaan myös valtion velkaantumisen lopettamiseksi ja meidän hyvinvointivaltion pelastamiseksi. Sen pitäisi olla meidän ensisijainen tehtävämme.

Suomi elää yli varojensa, eikä löperöön maahanmuuttopolitiikkaan ole enää varaa. Tästä syystä kannatan lämpimästi edustaja Purran epäluottamuslausetta hallitukselle, joka on vähätellyt katu- ja jengirikollisuutta, joka uhkaa kansallista turvallisuuttamme, ja hallitus ei näin ollen enää nauti eduskunnan luottamusta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kivisaari.

14.33 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Neljännessä lisätalousarviossa on paljon hyviä asioita, jotka mietinnön esitellyt edustaja Pirttilahti tyylikkäällä tavalla toikin esille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

Niitä ovat muun muassa puolustusvalmiuden kohottaminen, Ukrainan tukeminen, koronaan liittyvät toimenpiteet, ylimääräiset lapsilisät ja niin edelleen.

Puhemies! Haluan tässä puheenvuorossani nostaa esille kaksi merkittävää asiaa, jotka liittyvät omaan kotimaakuntaani:

Valtatien 19, Seinäjoki—Lapua, ensimmäisen vaiheen valtuutta siis tarkastetaan tässä yhteydessä 6 miljoonalla eurolla, eli aikaisemmin myönnetty 25 miljoonaa kohotetaan 31 miljoonaan. Tämä on erittäin tärkeä ja merkittävä rahoituksen nosto ja varmistaa meneillään olevien tiehankkeiden etenemisen kustannusten nousun keskellä. Tämä on erittäin tärkeä viesti myös alueen elinkeinoelämälle ja totta kai myös liikenteen välityskyvylle ja turvallisuudelle. Toivon todella, että tämä rahoituksen nosto myös vauhdittaa keskeisellä tavalla Teppo—Isokoski-risteysalueen etenemistä. Se on sellaisenaan umpivaarallinen ja alueen elinvoimaa heikentävä.

Toinen asia on raideliikenteen osalta elintärkeä, eli puhun pääradasta. Meillä eduskunnassakin käydään paljon keskustelua Helsinki—Tampere-välistä. Hyvä niin, mutta myös Tampereelta ylöspäin päärata jatkuu merkittävällä tavalla vuodessa miljoonien ihmisten matkustusmuotona. Tässä kohtaa tässä lisätalousarviossa pääradan suunnittelun edistäminen välillä Tampere—Oulu jatkuu. Hankkeen valtuutta siis kohotetaan nyt 1,8 miljoonaa, mikä nostaa kokonaissumman yli 6 miljoonaan. Tämä on merkittävä myös siltä osin, että esimerkiksi Tampere—Seinäjoki-välin kaksoisraiteen — siis elintärkeän kaksoisraiteen — eteneminen jatkuu. Eli on tärkeää, että me kehitämme päärataa kokonaisuudessaan ja huomioimme myös Tampereelta pohjoiseen menevän raideliikenteen. Ja tämän hallitus on tässä lisätalousarviossa hyvällä tavalla tunnistanut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

14.37 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Esittelen pääpiirteittäin kristillisdemokratien vastalauseen numero 3, jossa on yhdeksän lausumaehdotusta.

Vuoden 2023 talousarvio sekä syksyn lisätalousarviot ovat olleet Marinin hallituksen viimeisiä mahdollisuuksia tehdä konkreettisia toimia talouden kurssin kääntämiseksi ja julkisten menojen priorisoimiseksi sekä näitten kriittisten alojen, etenkin maatilojen, pelastamiseksi. Näihin vakaviin kysymyksiin hallitus ei ole kuitenkaan halunnut tai kyennyt puuttumaan konkreettisesti, vaan on jatkanut avokätistä politiikkaansa unohtaen kuitenkin muutamia keskeisimmät perusasiat, kuten huoltovarmuuden vahvistamisen. Päätös lykätä maatilojen akuuttiin kustannuskriisiin vastaaminen ensi vuoden lisätalousarvion varaan on kohtalokas liian monelle tilalle — emmehän me edes tiedä, onko hallitus siinä vaiheessa kasassa. Joten tässä kohden hallituksen viivyttelyä on kyllä täysin mahdoton ymmärtää.

Valtion velkaantumisen paheneminen heijastuu jo ensi vuoden talousarviossa puoleentoista miljardin euron varauksella korkomenoihin. Valtiovarainministeriön vuoden takaisen ennusteen mukaan velkasuhde ylittää 100 prosentin rajan jo 2040-luvun alussa. Pelkän valtionvelan hoitomenoihin hupenee ensi vuonna suurin piirtein saman verran kuin Suomen terveydenhuollon elikkä hyvinvointialueitten starttaaminen tarvitsisi lisää rahoitusta, eli lähdemme hyvinvointialueilla liikkeelle vakavasti alirahoitettuna. Vielä viime viikonloppuna elimme siinä toivossa, että hallitukselta löytyisi nyt hyvinvointialueille lisärahoitusta tässä tilanteessa, mutta näin ei ole.

Mikäli sekä velkasuhde että korot jatkavat kasvuaan, niin puhutaan todellakin muuttaman vuoden kuluttua jo useamman miljardin korkomenoista, ja lisäksi myös kunnat ja ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

titalous ovat varsin velkaantuneita. Tällaisessa tilanteessa tietenkin toivoisin, että Suomessa valtiovarainministeriössä arvioitaisiin tätä meidän korkostrategiaa ihan uudelleen, koska käsittääkseni tämä korkostrategia on laadittu silloin, kun meillä oli hyvin matalat korot, negatiivisia korkoja jopa. Se ei tällä hetkellä, tähän maailmanaikaan, sovi millään tavalla, ja maksamme siitä nyt sitten ylimääristä.

Hallituksen toteuttama sosiaali- ja terveystalouden uudistus heikentää julkista taloutta lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä miljardoilla euroilla ja syventää myöskin kestävyysvajetta pitkällä aikavälillä. Massiivinen aluehallintouudistus aiheuttaa väistämättömiä muutostalouksia, jotka on arvioitu alakanttiin, ja tästä huolimatta hallitus on tietoisesti alirahoittanut nämä hyvinvointialueet ja siten sote-palvelut. Ongelmat kasautuvat varsinaisesti seuraavalle hallitukselle, joka joutuu ratkomaan elinkelvottomien hyvinvointialueiden selviämiseen liittyviä haasteita.

Toki tämän vuoden neljäs lisätalousarvio sisältää monia yksittäisiä toimia, joista me kristillisdemokraatit valiokuntaryhmänä olemme hyvinkin samaa mieltä ja joita kannatamme, kuten esimerkiksi Ukrainaan toimitetun puolustusmateriaalin korvaaminen ja lisäpanokset hoiva-avustajien kouluttamiseen sekä ylimääräinen lapsilisä. On huomattava, että tuo ylimääräinen lapsilisä on oletettua alhaisempi, koska syntyvyys on edelleenkin ollut alhaisella tasolla, ja siinä mielessä varmasti näin tulevaisuuden, koko kansakunnan tulevaisuuden, kannalta meidän pitäisi miettiä, miten hyvällä perhepolitiikalla voisimme varmistaa sen, että ainakaan taloudellinen tilanne ei olisi se, miksi perheellistyminen jää.

Mutta vastalauseen lausumaehdotuksista.

Kristillisdemokraatit esittävät ensinnäkin, että hallitus tuo talouskasvun vauhdittamiseksi uskottavan suunnitelman, joka sisältää myöskin konkreettiset keinot työllisyysasteen nostamiseksi, elinkeinotoiminnan edellytysten parantamiseksi, tuottavuuden kasvattamiseksi ja työmarkkinoiden tehostamiseksi.

Myöskin edellytämme, että hallitus sitoutuu keinoihin, joilla julkisen talouden kestävyysvaje voidaan kuroa umpeen vuosikymmenen loppuun mennessä, ja aloittaa niiden toimenpanon jo tämän loppuvaalikauden aikana.

Eduskunnalle toivomme myös esitystä, jolla valtiovarainministeriön arvion mukaan saavutetaan hallituksen itselleen asettama työllisyystavoite 80 000 työllisestä siten, että julkinen talous vahvistuu 2 000 miljoonalla, eli 2 miljardilla eurolla. Hallitusohjelman pysyvät menolisäykset luvattiin kattaa työllisyyttä vahvistamalla.

Edellytämme myöskin, että eduskuntaan tuodaan esitys ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamiseksi niin, että etuustaso on korkeampi työttömyysjakson alussa ja laskee portaittain työttömyyden keston mukaisesti.

Edellytämme hallitukselta myös esitystä etuusjärjestelmän kannustinloukkujen purkamisesta, samoin myöskin esitystä reilun paikallisen sopimisen edistämiseksi, esitystä terapiatakuun toteuttamisesta ja lisäksi myöskin maatalojen kustannustuesta, jotta elinkelpoiset ruokaa tuottavat tilat pelastetaan akuutilta kustannuskriisiltä. [Puhemies koputtaa]

Ja vielä viimeisenä edellytämme, että hallitus tuo välittömästi eduskuntaan suunnitelman hyvinvointialueitten rahoitusvajeen paikkaamisesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, kiitos. — Ja edustaja Multala.

14.42 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Alkuun kannatan edustaja Heinosen esittämää kokoomuksen vastalauseita ja sen lausumaehdotuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

Tässä lisätalousarviossa toki on kyse vain pienestä osasta valtion budjetissa, mutta lisätalousarvioiden koko tällä vaalikaudella on välillä ollut melko eri luokkaa kuin mihin ehkä on aiempina vaalikausina totuttu. Varsinaista priorisointia ei ole onnistuttu tekemään, vaan ikään kuin kehyspoikkeaman ja muidenkin kriisien varjolla on sitten lisätty menoja joka puolelle. Jatkuva velkaantuminen on kuitenkin jossain vaiheessa pakko saada pysähtymään, sillä jo nyt näemme, kuinka kasvavista velkakuluista ja korkokuluista aiheutuu meille haittaa siinä, kuinka voimme huolehtia hyvinvointiyhteiskunnan palveluista ja tulevaisuudessa myös tulonsiirroista. Se ei ole siis puhetta vain siitä, että velkaantuminen olisi paha sinänsä, vaan kun elämme jatkuvasti velaksi, meillä on entistä vähemmän liikkumavaraa huolehtia palveluistamme ja niistä ihmisistä, jotka myös yhteiskunnan tukea toimeentuloonsa tarvitsevat.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen vastalauseesta haluan nostaa muutaman asian esille. Velkaantumisasian lisäksi olemme edellyttäneet, että Suomi jatkaa riittävää taloudellista, humanitaarista ja materiaalista tukea Ukrainalle ja varmistaa sen. Toki tässä täytyy myös kiittää hallitusta, että näin on tähän asti hyvin toimittukin. Suomi on tukenut Ukrainaa, ja toivottavasti tämä jatkuu myös tulevaisuudessa. Tämä raakalaismainen sota on saatava päättymään.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus: Maatalous on noussut keskusteluihin nyt, mutta ei-hän tässä ole kyse vain siitä, mitä on tehty tai ei ole tehty tällä hallituskaudella. Keskustalla on ollut maatalousministerin salkku noin kahdeksan vuotta, tai jopa pidempään, ja maatalouden tilanne on mennyt pahempaan suuntaan jatkuvasti. Maatalouden pysyvää kustannuskriisiä ei ole kyetty ratkaisemaan, ja sen vuoksi kiinnitämme tähän asiaan huomiota ja teimme myös lausumaehdotuksen laajemmasta maataloustukijärjestelmän uudistamisesta, jonka avulla turvattaisiin ruoantuotannon huoltovarmuus ja panostettaisiin tehokkuuteen sekä uudistumiseen. Näin voisimme huolehtia siitä, että meidän maatalousjärjestelmämme parhaalla mahdollisella tavalla myös auttaa huoltovarmuutta ja takaa meille sen riittävän ruoantuotannon, mitä me kaikki varmasti täällä toivomme.

Arvoisa puhemies! On pakko kuitenkin sanoa nyt tämän lisätalousarviokeskustelun yhteydessä, kun täällä myös tästä nuorten kasvaneesta väkivallasta ja jengiytymiskehityksestä on keskusteltu, että kokoomus on esittänyt kymmenen keinoa — kokoomus kutsuu niitä pehmeiksi ja koviksi keinoiksi — joilla voisimme puuttua jengiytymiskehitykseen ja kasvaneeseen väkivaltaan ja ehkäistä niitä. Tilastotiedot ovat hyviä, mutta valitettavasti tilastot kertovat hieman jälkikäteen sen, mitä meillä on tapahtunut. Suurin osa nuorista toki voi hyvin ja entistä paremmin, paremmin kuin koskaan ennen, mutta silti meillä on kasvava osuus myös nuoria, jotka voivat selvästi äärettömän huonosti tai jostakin muusta syystä käyttävät sitten väkivaltaa, esimerkiksi paremman elämän tavoitteluun, tai muuten on tappeleita. Tästä olemme saaneet lukea viime päivinä monista medioista, Helsingin Sanomista muistaakseni tänään viimeksi. Meidän on tunnistettava tämä ilmiö, ja uskon, että eduskunnassa tämä ilmiö on nyt laajasti tunnistettu.

Ilokseni panin merkille, että myös sisäministeri oli nyt tunnistanut tämän ilmiön olemassaolon ja esitti — toki vasta arvioinnin asteella — ottavansa mahdollisesti käyttöön joitakin näitä kokoomuksen esittämiä keinoja. Hän esitti muun muassa, että arvioitaisiin, voidaanko ampuma-aserikoksista tuomittavia rangaistuksia koventaa. No, tämä on mielestämme melko selvää, että enää ei tarvita arviointia, voidaan saman tien edetä näissä asioissa. Myös rikoshyödyn poistamista olisi helpotettava.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

Arvoisa puhemies! Se on kuitenkin todettava, että pelkästään rangaistuksia kiristämällä emme varmasti tähän pääse, sillä kyse on monesti alaikäisistä, jotka eivät ole rikosoikeudellisen vastuun piirissä. Ja se henkilö, joka keksii tavan, jolla voimme ehkäistä nuoria päätyvästä tekemään tämäntyyppisiä rikoksia, auttaa heitä löytämään paikkansa yhteiskunnassa — olivat he taustaltaan sitten maahanmuuttajataustaisia tai suomalaistaustaisia — varmasti ansaitsisi ison palkinnon siitä työstä.

Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu varmasti jatkuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tämä keskustelu jatkuu vielä tuonne noin kello 15.30:een saakka, ja sen jälkeen siirrymme muihin asioihin. — Ledamot Löfström.

14.47 Mats Löfström r: Tack, ärade herr talman! Här i den fjärde tilläggsbudgeten finns det många viktiga satsningar, inte minst i det tråkiga världsläget som vi lever i efter Rysslands brutala och illegala anfallskrig mot Ukraina. Viktiga satsningar — och också viktiga satsningar för att hantera kostnaderna som uppkommit av coronapandemin.

Här finns en specifik sak gällande Åland, och också en historisk sak, att det budgeteras pengar för ett särskilt bidrag till Åland för att hantera kostnader som har uppkommit under coronapandemin. Det här är ett instrument som tillkom när man ändrade självstyrelselagen senast — under den här mandatperioden godkände man för andra gången det vilande lagförslaget om att ändra självstyrelselagen — och då hade vi inga tankar på att vi skulle drabbas av en pandemi och att det här instrumentet så snabbt skulle bli aktuellt. Åland drabbades av extremt höga kostnader och ekonomiskt av coronapandemin, då Åland är beroende av passagerarsjöfart och turism och både turismen och passagerarsjöfarten stod under stora delar av inledningen av pandemin. Den arbetslöshet på mellan tre och fyra procent som Åland brukar ha, alltså en mycket låg arbetslöshet, steg nästan över en natt till 11,6 procent, så det var en stor ekonomisk kostnad.

Men eftersom Åland är självstyrt så åtnjuter inte Åland automatiskt till exempel stöd via de ökade statsandelar till kommuner som man i övrigt har kompenserat kommuner och övriga regioner med, utan de är saker som på Åland sköts av självstyrelsen, av landskapet, och beviljas kommunerna, och därför finns det kostnader som har uppkommit. Det står i självstyrelselagen att landskapet kan beviljas statsmedel för att förhindra eller undanröja sådana väsentliga rubbningar i samhällsekonomin som särskilt drabbar landskapet.

Den här ansökan har kommit av landskapsregeringen. Ålandsdelegationen, ett organ där både riket och Ålands självstyrelse har ledamöter, har behandlat ansökan och fått utlåtanden av finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och andra ministerier och bifallit ansökan som sedan har blivit stadfäst av republikens president. Det riksdagen nu gör är att budgetera pengar för att bidraget ska kunna betalas ut i sin helhet. Det är frågan om ett historiskt beslut när vi för första gången använder det här instrumentet, och det är mycket motiverat att vi också budgeterar de här pengarna i sviterna av coronapandemin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nu behöver vi tolkning. — Varsågod.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Seuraavaksi edustaja Eskelinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

14.52 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Aika mustaa talous- ja tulevaisuuskuvaakin oikea laita tällä hetkellä salissa kertoo. [Toimi Kankaanniemen välihuuto] Tulevaisuuskuvaan ja talouskuvaan ei hirmusti vain lääkkeitä ole. Jos oikein kuulin, niin lisätalousarvio neljän lisäksi menolisäyksiä on aika paljon, ja lista tuli niin kokoomukselta kuin perussuomalaisilta. [Välihuuto eduskunnasta] On se aivan selvä, että me kaikki ollaan talouskasvuennusteista huolestuneita ja tulevat vuodet ovat aika hämärän peitossa. [Juha Mäenpää: Lapset maksavat!]

Itselläni on tapana kumminkin nähdä asioita myös positiivisesta näkökulmasta, ja muutamia esimerkkejä:

Julkisen talouden tasapaino on kumminkin vuosina 21—22 parantunut huomattavasti, ja syy siihen on yksinkertaisesti hyvä työllisyyskehitys ja verotulojen kasvu. Vuosi 23 sitten jo näyttää murheellisemmalta.

Lokakuussa 21 meidän työllisyysasteemme oli 72,8 prosenttia, ja tässä lisätalousarviossa kesäkuun luku on 73,6, mutta lokakuun lopun luku oli 74,4 prosenttia, 66 000 työllistää enemmän kuin lokakuussa 21. Esimerkkinä on Pohjois-Karjala, joka on pahnanhajonainen yleensä ja on aina ollut tähän asti: ollaan nyt 11,8:ssa. Se on alhaisin luku 32 vuoteen — 32 vuoteen.

Minusta lisätalousarvio nelosessa on tärkeitä, että on hyviä täsmätoimenpiteitä tähän aikaan ja niihin akuutteihin ongelmiin ja tarpeisiin, mitä meidän yhteiskunnassamme on. Tärkeää on, että puolustusvalmiutta edelleen kohotetaan, odotetaan Nato-päätöstä. Tukea Ukrainalle tarvitaan, niin kuin täällä molemmista laidoista salia on todettu. Erityisesti on tärkeää, että TEMin ja OKM:n puolelle lisätään rahoitusta ukrainalaisten koulutukseen ja työllistämiseen. Esimerkiksi meillä Joensuussa on 1 500 ukrainalaista tällä hetkellä. 60 miljoonaa euroa lisää sote-alueille koronarahaa — se tulee tärkeään vaiheeseen, juuri kun alueet ovat aloittamassa. Ja kyllä itse pidän tärkeänä myös tätä lapsilisän korotusta joulukuussa. Se on monelle pienituloiselle perheelle hieno kädenojennus tästä isosta salista. Ja raja-aidan pilotti.

Sitten edustaja Heinonen, joka ei ole paikalla, kovastikin LVM:n puolelta perusväylänpidon rahoituksen osalta arvosteli. Totuushan on, että parlamentaarisesti olemme lisänneet liikennejärjestelmän suunnitelman kautta vuosittain noin 300 000—400 000 euroa perusväylänpitoon lisää rahaa, ja parhaana vuonna, vuonna 20, sillä pistettiin suomalaista tieverkkoa 4 000 kilometriä kuntoon. Nyt tietysti nämä ongelmat ovat tulleet tämän kustannuskehityksen myötä, ja tässäkin sitä kustannustason kehityksen muutosta sitten kompensoidaan yli 34 miljoonalla, että pystyttäisiin sitten vastaamaan jollakin tavalla edes tähän tilanteeseen tuolla Suomen väyläverkostossa. Positiivista on, että myöntövaltuuksia jo käynnissä oleville kohteille, joilla on hirmu suuri työllisyysmerkitys, lisätään. Oman vaalipiirini osalta isoin uusi hanke on tietysti tuo Rissalan, joka liittyy Karjalan lennoston ja sitten niihin tiejärjestelyihin, 46 miljoonaa, ja sillä on useammaksi vuodeksi aika iso työllisyysvaikutus.

Sote-alan koulutuspaikkoja edelleen lisätään hoiva-avustajien osalta.

Harmaan talouden torjuntaan tulee lisäpalkkausta alipalkkauksen selvittämiseen sekä selvittämiseen ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön osalta, mikä on tärkeä rahan lisäys.

Se on selvä, että tuohon maatalouden tilanteeseen varmasti joudutaan vielä täsmätoimenpiteitä tekemään ja työkaluja rakentamaan, siitä olen itsekkin ihan samaa mieltä — mitä ne sitten ovat, ja on syytä seurata. Se tilanne ei ehkä niin synkkä ole. Tapasin Kiteellä nuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

ria tuottajia tässä muutama viikko sitten, ja siellä oli kovastikin vielä tulevaisuudenuskoa, mutta tuota tilannetta pitää ehdottomasti seurata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Koponen, Ari.

14.57 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kouluväkivalta, katuväkivalta, jengiväkivalta — valtavia kasvavia ongelmia. Me tarvitaan tähän ongelmaan myös pehmeitä keinoja. Senkin tietävät varmasti kaikki, ja niitä on myös kokeiltu. Mutta me tiedetään myös Ruotsista, Tanskasta ja nyt Suomen poliisista, että nämä pelkät pehmeät keinot eivät riitä, ja me tarvitaan tähän myös kovia keinoja. Me myös tiedämme, että tietyistä maista tuodaan tänne nuoria miehiä, jotka eivät edes halua integroitua tai sopeutua Suomeen. Se on fakta, mitä on turha mennä pakoon. Ja tässä me kuullaan vasemmistosta just... He työntävät pään pensaaseen ja toivovat, että tämä ongelma katoaa, mutta sillä se ei tule katoamaan, vaan siihen pitää puuttua kovin ottein.

Sitten, Suomen puolustusmenoihin tehdään erittäin kannatettavia toimia, mutta on rehellistä sanoa, että moni menolisäys on osoittautunut paljon kalliimmaksi kuin hallitus alun perin kertoi. Hallituksen menolisäykset ja uudistukset hoitajamitoituksesta sote-uudistukseen ja oppivelvollisuuden pidentämiseen ovat täysin alibudjetoituja. Kaiken luvattun rahoittaminen, korjaaminen ja julkisen talouden oikaiseminen jätetään seuraavien hallitusten päänsäiväksi. On absurdia puhua hyvinvointialueista, kun rahat eivät riitä ja palvelut heikkenevät.

Liikenneväylien ylläpitoon suunnatut lisäpanostukset eivät riitä kompensoimaan kustannusnousua, joten korjausvelka kasvaa lisäpanostuksista huolimatta. Täytyy muistaa, että Suomen teollisuus kulkee kumipyörillä lähes kokonaan, ja korjausvelan kasvaminen on riski niin teollisuuden kilpailukyvyille kuin turvallisuudelle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

14.59 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä vaalikaudella olemme voineet todeta, että hallituksen muodostaminen on varsin helppoa. Silloin keväällä 19 puheenjohtaja Rinne kutsui miellyttävät puoluejohtajat kokoon ja kysyi: Mitkä ovat teidän tarpeenne? Minkälaista politiikkaa haluatte harjoitettavan tällä kaudella? Kaikki toivat pöytään pitkät listat tarpeitaan. Keskustalla oli 10 toivetta ja sai 11 läpi. Sen lisäksi sitten muilta puolueilta tuli vaikka mitä, ja ne kasattiin ohjelmaksi ja jaettiin ministerinsalkut — se oli siinä.

Sen jälkeen on sitten hoidettu asioita niin, että kaikkea on viety eteenpäin — no, nyt joitakin ongelmia on löytynyt — mutta kuitenkin tässä yli kolme vuotta kaikista kriiseistä huolimatta on sitä ohjelmaa toteutettu välittämättä yhtään kustannuksista. Kaikki kustannukset on katettu velanotolla — velkaa, velkaa, velkaa. Nyt olemme siinä tilanteessa, että Rinteen—Marinin hallitus jää ilmeisesti Suomen historian eniten valtiolle velkaa ottaneeksi hallitukseksi [Juha Mäenpää: Surkee hallitus!] kautta historian. Se ei ole kovin kunniallista.

No, tiedämme, että muutamiin tarpeisiin niitä on tarvittu, [Välihuuto sosiaalidemokraattien ryhmästä] mutta valtava määrä on otettu sellaiseen, mikä ei olisi ollut välttämätöntä. Nyt olemme siinä tilanteessa, että korot ovat nousseet jo varsin voimakkaasti ja jatkossa nousevat entistä enemmän, ja kaikesta tästä hyvästä huolimatta esimerkiksi Suomen Pan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

kin pääjohtaja eilen totesi, että ensi vuonna on taantuma Suomessa ja seuraavana vuonna vain 0,5 prosentin kasvu. Tämä kertoo siitä, että tältä hallitukselta jäävä todella synkkä perintö on valtava ongelma seuraavalle eduskunnalle, hallitukselle ja vielä sitä seuraaville.

Arvoisa puhemies! Nyt jos koskaan on priorisoinnin aika. Yhteiset tarpeet on pantava todella kriittiseen tarkasteluun. Perussuomalaiset ovat esittäneet — täällä viimeksi edustaja Meri muun muassa — ne kohteet, joista me olemme ensimmäiseksi leikkaamassa: hallinnosta, avustajakunnasta, ilmastopolitiikasta, vihreästä siirtymästä, maasta ulos valuviista miljardeista, ja monista muista, Yleisradiosta ja monesta muusta kohteesta me olemme valmiita ottamaan pois, käyttämään näitä varoja niin, että ne vahvistavat talouskasvua, lisäävät kansalaisten — varsinkin heikommassa asemassa olevien kansalaisten — ostovoimaa, ehkäisevät verojen kiristymistä ja tätä kautta luovat tilaa valtiontalouden vahvistumiselle, vähentävät sosiaalimenoja. Kun näin tehdään, käänne saadaan aikaiseksi.

Minun on todettava, että kokoomus haluaa leikata asumistuesta ja työttömyysturvasta. Ne eivät ole meillä listalla leikkauskohteina, mutta todella uudistusten kohteina kylläkin, eli niitä järjestelmiä pitää kyllä katsoa läpi erittäin tarkkaan, ja toivotaan, että sosiaalipoliittinen sosiaaliturvaa uudistava työ joskus päätyisi lopputulokseen, joka olisi hyväksyttävissä.

Arvoisa puhemies! Me siis katsomme ne tulot, millä me rahoitamme ne menot, mitä me haluamme lisää panostaa, ja ensisijaisena on tämä talouskasvun ja ostovoiman ja hyvinvoinnin turvaaminen.

Sen lisäksi tässä keskustelussa on esille tullut — ja nostan sen myös itse esille — tämä maatalouden tilanne. Se on todella huolestuttava. Eivätkö ministerit ja hallituspuolueet ymmärrä sitä, että me olemme marraskuun lopussa nyt jo menossa, ja viljelijät joutuvat nyt suunnittelemaan ja hankkimaan ne tarpeet, mitä tarvitaan huhti-, touko-, kesäkuussa, kun kylvöt alkavat ja ne toteutetaan? Se pitää nyt suunnitella — pitää olla rahoitus — ja te lykkäätte, aina vain lykkäätte ja lykkäätte. Tällä menolla te ajatte Suomen nälkätilanteeseen. Maailmalla on jo nälänhätää paljon. Ei ole viisasta ajaa suomalaista maataloutta sen syvempään ahdinkoon, mitä se [Puhemies koputtaa] nyt on, vaan nostaa se sieltä ahdingosta kiireesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Filatov.

15.05 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa näkyy selkeästi se, miten talouden ja työttömyyden sidos on hyvin tiukka. Tässä on puhuttu paljon niistä panostuksista, mitä tehdään tässä lisätalousarviossa, ja myös niistä puutteista, mitä siinä on, mutta itse haluaisin keskittyä siihen, että huomaisimme myös sen, että tässä lisätalousarviossa on yli miljardi lisää verotuloja — yli miljardi lisää verotuloja — ja sen taustalla on [Juha Mäenpää: Korkeat polttoaineen hinnat!] parempi työllisyyskehitys, jota olemme ehkä tämän koronan jälkeen ja muutoin ennakoineet, ja se on mielestäni positiivinen asia, joka kannattaa panna merkille. Sen lisäksi esimerkiksi työttömyysturvamenot ovat lähes 300 miljoonaa euroa pienemmät kuin arvioimme, samoin kuin asumistukimenot ovat 60 miljoonaa euroa pienemmät kuin olemme arvioineet. Eli tämä positiivinen kehitys näkyy tässä.

Mutta kun me katsomme kansainvälistä tilannetta koronan ja tämän Venäjän hyökkäyssodan jälkeen, niin me tiedämme, että siellä se taantumien riski pilkkottaa, ja sen takia tähän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

ei pidä ikään kuin tuudittautua, vaan pitää miettiä niitä lisätoimia, joilla me pitäisimme meidän taloutemme liikkeessä ja työllisyyden tällä hyvällä uralla, millä se nyt on ollut.

Tässä on esitetty paljon kritiikkiä velkaantumiselle, ja ymmärrän sen. Kaikkia meitä huolestuttaa se, mitä taloudessa tapahtuu. Mutta jos ajatellaan, että meillä olisi jotenkin erityisen paljon velkaa verrattuna moneen muuhun maahan tai että me olisimme erityisen haavoittuvassa tai riskitilanteessa tai epäuskottavassa tilanteessa, niin siihen ei löydy evidenssiä. Esimerkiksi korkotaso on aivan normaali. Siinä ei ole mitään riskilisää Suomen kohdalla. Mutta siinä, että se saattaa kasvaa, meillä on maana sinänsä riski kokonaisuutensa.

Itse asiassa tässä on myös paljon löysää puhetta tarpeettomasta velasta. Olisi kiva tietää, mitä se tarpeeton velka on, koska aika vähän kuitenkin on ollut niitä säästöesityksiä siinä keskustelussa, mitä me olemme tässä isossa salissa käyneet. Niitä on jonkun verran ollut. Osa niistä on ollut realistisia ja mahdollisia toteuttaa, osa niistä on suuntautunut kymmenien vuosien päähän, ja osa on ollut esimerkiksi sellaisista asioista, joissa meillä on kansainvälisiä sopimuksia ja rahat jo kiinni, eli sellaisia säästöjä, joita oikeasti voitaisiin seuraavan vuoden budjetista saada, on ehkä vähän vähemmän ollut esillä.

Mutta sitten ihan nyt oikeasti, ihan ilman sarvia ja hampaita, haluaisin kokoomuksen puolelta pyytää pientä täsmennystä, kun teidän ponnessanne sanotaan, että pitää olla riittävä taloudellinen tuki humanitääriseksi ja materiaaliseksi tueksi Ukrainaan. Kun tästä ikään kuin tulee se viesti, että se ei tällä hetkellä ole riittävä, niin mikä se riittävä taso olisi teidän mielestänne? Se olisi mielestäni kiva tietää, [Puhemies koputtaa] ja ihan hyödyllinen ja hyvä tietää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

15.08 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Otan lyhyesti kantaa lähinnä koulutukseen suunnattuihin määrärahoihin. Hoiva-avustajien koulutusta aiotaan lisätä 800 uudella koulutettavalla. Tähän ehdotetaan yhteensä noin 8,5 miljoonaa euroa lisämäärärahaa. Hoiva-avustajien koulutuksen lisääminen on erittäin perusteltua tässä työvoimatilanteessa. Heidän työpanostaan tarvitaan erityisesti ikäihmisten palveluissa. Toisaalta hoiva-avustajien lisääminen edellyttää myös sitä, että hoitoyhteisössä on riittävästi päteviä erityisosaajia ohjaamaan ja tukemaan hoiva-avustajia esimerkiksi muistisairaiden kohtaamisessa ja auttamisessa. Näitä erityisosaajia, siis esimerkiksi muistihoitajia, ei valitettavasti kouluteta tällä hetkellä riittävästi.

Toisaalta, arvoisa puhemies, yhtä vaikea työvoimapula kuitenkin vaivaa myös kehitysvammatyötä tällä hetkellä. Hoiva-avustajia ei ole tarkoitettu kehitysvammatyöhön, ja siksi esimerkiksi Kehitysvammaliitto on ehdottanut yhteisöavustajakoulutuksen käynnistämistä pikaisesti. Yhteisöavustajat helpottaisivat nimenomaan kehitysvammatyössä olevaa valtavaa henkilöstöpulaa. Toivottavasti tämän koulutuksen suunnittelu etenee ministeriössä nopeasti. Tiedän, että siellä asiaa työtetään.

Puhemies! Myös muut koulutukseen kohdennetut rahat ovat kannatettavia. Esimerkiksi työvoimakoulutuksena järjestettävään ammatilliseen koulutukseen on tulossa rahaa, samoin kuin Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkimaan koulutukseen. Koulutus on aina investointi tulevaisuuteen.

Erittäin tärkeä on myös ukrainalaisille järjestettävään ammatilliseen koulutukseen ja tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen ehdotettu kolmen miljoonan euron lisä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

määräraha. Tämä on järkevää ukrainalaisten auttamista, mutta samalla helpotetaan myös meidän työvoimapulaa. Toki Ukraina tarvitsee myös muuta taloudellista apua, kuten tässä lisätalousarviossa on esitetty.

Puhemies! Ihan lopuksi: Kiitän myös ylimääräisestä lapsilisästä. Se tulee pelastamaan monen lapsiperheen ja erityisesti monen lapsen joulun.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kettunen.

15.10 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Keskustelua neljännessä lisätalousarviosta valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta — hyvää keskustelua. Tässä on käyty keskustelua niin teistä kuin myös maataloudesta. Edustaja Koponen, Arikin toi esille sen, että tässä maassa kumipyörillä liikkuu teollisuuden tuotteita. Se pitää täysin paikkansa, mutta täytyy kyllä muistaa, että tällä hallituskaudella onneksi sinne perusväylänpitoon ollaan saatu se 300 miljoonan tasokorotus jokaiselle vuodelle, eli toisin sanoen se 1,4 miljardia käytetään perusväylänpitoon. No, totta kai sitä korjausvelkaa on vuosien saatossa tullut, ja sitä on saatu nytten kurottua umpeen. Muistamme, että kun 2020 tämä maailmanlaajuinen koronapandemia iski, silloin bitumin hinta oli alhaalla. Silloin tehtiin hyvää suhdannepolitiikkaa sen suhteen, että kun bitumin hinta oli alhaalla, pistettiin lisätalousarvioon sitten vähän enemmän euroja siihen, että asfalttia vedettiin tuonne tietöön asianmukaisesti ja näin sitä korjausvelkaa saatiin umpeen. Nythän tilanne on toisin: öljyn maailmanmarkkinahinta on aivan toisenlainen, ja tätä kautta myös bitumin hinta on sillä tasolla, että asfalttia muun muassa tänä kesänä ei päästy vetämään tuonne teille ja valteille siinä suhteessa kuin olisi pitänyt.

Kokoomuksen puheenvuorossa edustaja Heinonen toi esille, kuinka kokoomus on pettynyt Suomen Keskustaan siinä, että maataloutta ei ole hoidettu asianmukaisella tasolla rahoituksen osalta. No, kuitenkin olemme saaneet sen 300 miljoonan huoltovarmuuspaketin maatalouden suuntaan. Mielenkiinnolla odotan teidän ensi viikon niin sanottua varjobudjettia ja sitä, kuinka te tulette tämän asian ratkaisemaan.

Tässä on myös käytetty puheenvuoroja siitä, kuinka on tämä hallitus ottanut holtittomasti velkaa. No, valtaosahan tämän vaalikauden velkaantumisesta, arvoisa puhemies, selittyy koronan hoidolla ja tällä Putinin hyökkäyssodalla, mikä on aivan oikein. Tämänhän hyväksyvät kaikki eduskunnan puolueet, oppositiopuolueet myös. Mutta kuitenkin te syytätte siitä, että nyt on holtittomasti otettu se loppuosa velkaa. On puhuttu aikaisemmissa puheenvuoroissa jopa siitä, että 11 miljardia on neljän vuoden aikana, eli hallituskauden aikana, otettu velkaa holtittomasti, mutta mistä tämä 11 miljardin velkapotti sitten muodostuu? Kun tästä noin puolet, se 5,3 miljardia, on muodostunut tuloveronkevennyksistä, niin, arvoisa puhemies, on syytä kysyä kokoomukselta ja myös perussuomalaisilta, olisitteko te [Puhemies koputtaa] sitten verottaneet suomalaisia tämän verran.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Virta.

15.13 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Tässä neljännessä lisätalousarviossa on monia tärkeitä kohteita, joihin kohdennetaan lisärahoitusta. Tiedostan tietenkin samaan aikaan, että lisärahoitukset vaativat nykyisessä tilanteessa mittavaa priorisointia — kaikkien ei ole yksinkertaisesti varaa eikä ole ollut enää pitkään aikaan. Erityisesti kriisiaikoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

na tulisi kyetä säilyttämään talouden liikkumavaraa, ja sille haasteensa luo Suomen tilanteessa se, että olemme kamppailleet kestävyysvajeen kanssa jo pitkään aikaisemminkin.

Haluan kuitenkin nyt nostaa tähän keskusteluun muutaman tärkeän lisäpanostuskohteen. Niistä ensimmäisenä mainittakoon tässä salissa nyt jo lukuisia kertoja tämän päivän kuluessa kuultu puolustusvalmiuden kohottaminen. Se on täysin välttämätöntä tilanteessa, jossa meillä nyt on tuo 1 340 kilometriä yhteistä rajaa aggressiivista hyökkäyssotaa käyvän Venäjän kanssa. Vähintään yhtä välttämätöntä on jatkaa Ukrainan tukea. Kävin itse viime viikolla Ukrainassa, ja se vahva viesti sieltä oli, että Venäjä on saatava pysähtymään Ukrainassa. Vain niin voimme puolustaa vapautta koko Euroopassa. Suurimmat menoliskäykset esitetäänkin nimenomaan nyt puolustusministeriön hallinnonalalle ja Ukrainan tukemiseen, ja tästä muodostuukin tuo 294 miljoonan euron summa.

Haluan nostaa myös muutaman muun huomion. Yksi niistä on tämä 800 uuden hoivaavustajan kouluttaminen ja siihen kohdennettava rahoitus. Meillä on valtava tarve tekijöille hoivan aloilla. Vaje on niin mittava, että on selvää, että ei tämä lisäys ole kuin pienen pieni askel kohti oikeaa suuntaa, mutta toki parempi kuin ei mitään.

Samoin nostan nuorten mielenterveyden tilanteen. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle kohdennettavat varat nyt sinne mielenterveyspalveluiden jonojen purkuun ovat tärkeitä.

Aivan viimeisenä haluan nostaa keskusteluun ylimääräisen lapsilisän. Se on tärkeä symbolinen viesti hallitukselta, että tässä maassa lapsista halutaan pitää huolta, ja jokainen minut tunteva tietää, että lasten oikeudet ovat sydämenasia. En voi kuitenkaan — siitä huolimatta, että istun hallituspuolueessa — olla esittämättä henkilökohtaista kritiikkiä tässä kohtaa siitä, että mielestäni tuo 112 miljoonaa euroa olisi pitänyt kohdentaa niin, että se olisi aidosti mennyt niille lapsille, niille perheille, joilla avun tarve on kaikkein suurin. Silloin sinne oltaisiin saatu kohdennettua myös isompi konkreettinen apu. En nimittäin usko, että me tässä salissa istuvat vanhemmat, joilla on kotona alle 17-vuotiaita lapsia, olemme ylimääräisen lapsilisän tarpeessa. Loppuun toki todettakoon, että lapsilisä on universaali tuki, ja ymmärrän sen takia, että tällä halutaan lähettää vahva symbolinen viesti, mutta salittakoon ehkä pieni kritiikki tässä kohtaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Eestilä.

15.16 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä edelliseen puhujaan siinä, että pidän erittäin järkevänä, että näitä hoiva-avustajien koulutuksia on lähdetty viemään eteenpäin. Ja mitä itse olen jutellut näitten hoivapalveluyritysten kautta, niin kyllä he viestittävät sitä, että heillä on kyllä nyt suuria vaikeuksia rekrytoida henkilökuntaa. Ja siinä on tietenkin tämä hoitajamitoitus. Kyllä he kritisoiivat sitäkin, että se lisää työtä ja vaikeuttaa nyt työn hoitamista näissä hoivalaitoksissa.

Heille olisi tärkeätä, että sinne tulisi nimenomaan semmoista henkilökuntaa, joka tekee sitä käsillä tehtävää työtä, ja he ovat myös sitä mieltä, että avi ja Valvira liian tiukasti valvovat sitä toimintaa siellä — tilanteessa, jossa heillä on suuria ongelmia siinä, saako sinne työvoimaa. Pitäisi pikkuisen olla joustoja. Me emme niitä joustoja viranomaisille voi tässä salissa antaa eikä osoittaa, mutta kuitenkin pitäisi herkällä korvalla kuunnella näitä käytännön työntekijöitä ja yrityksiä, koska eivät he joka paikassa ole ajamassa omaa etuaan.

Ja kritiikkiä tulee tästä mitoituksesta. Kritiikkiä tulee siitä, että viranomaiset vaativat liian tarkkaan, ketkä henkilöt sitten mitoitukseen lasketaan. Ja kolmas kritiikki tulee siitä, pakotetaanko heidät tekemään erinäköisiä indeksejä, vaikka nämä ikäihmiset tarvitsisivat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

ihan muuta kuin niitä indeksejä. Tämä voi jonkun mielestä olla vähän ikävääkin kertomaa, mutta pakko minun on tuoda niitä terveisiä, koska minun mielestäni lainsäätäjänkin pitää elää sen mukaan, miten yrityksissä mennään ja miten käytännön työelämässä mennään, eikä sen mukaan, mitä jossakin kerroksessa pidetään ehkä sopivana.

Arvoisa puhemies! Toinen, mitä pidän hyvänä, ovat nämä perusväylänpitoon kohdistetut lisäykset, mihin edustaja Eskelinen aivan oikein viittasi. Tänä vuonna, siis 2022, päästään 1,46 miljardiin. Ja täällä on edustaja Piirainen, joka tietää, että se on yli sen tason, mitä me ollaan parlamentaarisesti sovittu. Ja tämä on hieno homma, mutta kun me kaikki tiedämme, että maarakennusindeksi on vuoden aikana noussut 15 prosenttia, niin sehän se syö tämän, niin että itse asiassa tämä määrärahan taso on laskenut, mutta siitä huolimatta tämä on kuitenkin aina nostettava esille, koska jos me ajatellaan tulevaa tasoa, niin sehän on loppujen lopuksi 1,7 miljardia, missä me mennään, että me saamme korjausvelan vähennettyä. Ei se ole kenenkään meidän vika.

Mutta yhden asian haluan tuoda, kun itse olen pitkään saanut olla näissä hommissa, kuten edustaja Piirainenkin. Mehän lähdettiin silloin 2015 yhden miljardin tasosta. Ja me ollaan parlamentaarisesti — eli kaikki puolueet ovat olleet mukana — rakentamassa. Ensimmäinen oli se ykköstyöryhmä, jossa menttiin yli 300 miljoonaa. Sitten on tämä kakkostyöryhmä, jossa menttiin niin, että sen pitää olla 1,4 miljardia, ja siitä lähdetään menemään ylöspäin. Mutta nyt tämä inflaatio on sotkenut kaikki nämä suunnitelmat, ja sehän ei ole meidän kenenkään vika, mutta haluan, että tämä asia otetaan vahvasti huomioon. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti myös seuraavissa hallitusneuvotteluissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Holopainen.

15.19 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio osoittaa selvästi, että jälleen kerran elämme poikkeustilanteessa, niin kuin tällä kaudella usein on tapahtunut. Suurimmat menolisäykset esitetään puolustusministeriön hallinnonalalle puolustusvalmiuden parantamiseen sekä Ukrainan tukemiseen, yhteensä 294 miljoonaa euroa. Lisäksi tehdään investointeja muun muassa energiainfrastruktuuriin ja tuetaan sen kautta myöskin huoltovarmuutta. Elikkä kun täällä keskustellaan velkaantumisesta, niin muun muassa tämän lisätalousarvion myötä on hyvä huomioda, että todellakin nämä menolisäykset kohdistuvat hyvin suurelta osin sellaisiin kohteisiin, joista on valinnut aika laaja yksimielisyys täällä eduskunnassa myös opposition kanssa.

Lapsilisistä on käyty paljon keskustelua, ja näkisin, että ensisijaisen tärkeätä on investoida riittäviin olosuhteisiin varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Meillä on merkittäviä menotarpeita varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa, jotta me pystytään tarjoamaan riittävän laadukas opetus lapsille ja nuorille, ja tämän näkisin ensi kauden keskeisenä tehtävänä. Meidän täytyy investoida peruskouluun ja niihin perusedellytyksiin, ja sitä kautta me tuetaan ihan jokaista lapsiperhettä.

Täällä oppositiosta perussuomalaiset kritisoi myös vihreää siirtymää, ja aika selvästikin osa edustajista sanoi, että näistä ilmastotavoitteista pitäisi luopua. Tästä olen täysin eri mieltä. Tätä kautta me myös luodaan edellytyksiä Suomen taloudelle. Meillä on monella sektorilla meneillään kiinnostavia ilmastoinvestointeja ja myöskin ilmastoinnovaatioita, joita voidaan myös viedä kansainvälisesti.

Kun nyt mietitään, minkälaisia tuloksia tässä on viime aikoina nähty ilmastoneuvotteluista, niin valitettavasti se yhteinen ymmärrys ehkä löytyy ainoastaan lähinnä siitä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

siellä ollaan valmiita joitakin korvauksia mahdollisesti tekemään maille, jotka kärsivät ilmastomuutoksen seurauksista, mutta valitettavasti vielä ei nähdä yhteistä sitoumusta globaalisti tehdä äkkiä niitä tarvittavia toimia, jotka ovat tiedossa. Me tiedetään, mitä tarvitsee tehdä. Toivon, että edes näiden yritysten kautta, joita meillä löytyy ilmastosektorilla ja ympäristönsuojelussa, löytyisi yhteisymmärrys. [Puhemies koputtaa] Tämä tuottaa myöskin ratkaisuja globaalisti, vaikka valitettavasti näissä neuvotteluissa ei ole vielä päästy eteenpäin riittävästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Martinen poissa. — Edustaja Junnila.

15.23 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Honkasalon puheesta tuli mieleen toteamus: ”Joka itsensä ylentää, se alennetaan, ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.” Asioiden perusteleminen omilla kredentiaaleilla varsinaisen substanssin sijaan on jotakin, mitä pidän halveksuttavana. Honkasalo arvosteli erityisesti perussuomalaisten suhtautumista maahanmuuttoon mutta kritisoi myös rajalle rakennettavaa aitaa siitä, kuinka se estää turvapaikanhakua.

Arvoisa puhemies! Mitkään kredentiaalit eivät muuta tosiasioita. Esimerkiksi turvapaikkahakemuksia jätetään ainoastaan virallisilla rajanylityspaikoilla eikä siellä soiden ja lampien välissä pujottelevalla aidalla. Lisäksi asiantuntijalausunnoissa tähän on otettu jo kantaa. On siellä ollut suojelupoliisia, Rajavartiolaitosta ja jopa Puolustusvoimien esikuntaa. Mutta vasemmistoliiton ongelma on nimenomaan se, että tässä näkyvät tosiasioihin ja tieteseen perustuvien lähtökohtien ja ideologisten lähtökohtien eroavaisuudet. Nämä lausunnot nimittäin eivät ole heille arvokkaita, vaan sinne tuodaan Sadankomiteaa, Rauhanliittoa ja muita tällaisia ideologisia järjestöjä ja yritetään nämä lausunnot saada näyttämään yhdenvertaisilta. Ajatelkaa, että toiset tekevät sitä ammatikseen ja toisilla se on ikään kuin harrastusta. Jos tässä kredentiaaleista puhutaan, niin kyllä minä erityisesti näihin lausuntoihin kiinnittäisin huomiota — miksi se raja-aita siellä on, miksi se tarvitaan — versus sitten nämä erilaiset Sadankomitean lausunnot siitä, kuinka se estää turvapaikkahakemuksen, mikä on täysin posketon väite. Se jätetään siellä virallisella rajanylityspaikalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

15.24 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsitellään lisätalousarviota, ja sieltä salin toiselta laidalta kerrottiin näistä ilmastotoimista, miten tärkeitä ne ovat, ja niitä ei voida höllentää ollenkaan nyt tämmöisellä hetkellä, annettiin näin ymmärtää. Mutta kyllä, kyllä niitä voidaan höllentää, ja varsinkin tämmöisellä hetkellä se olisi hirveän tärkeätä. Kun on sotatilanne Euroopassa ja Suomikin on aikamoisessa kriisissä energian ja monen muun asian suhteen, niin kyllä nyt tässä vaiheessa pitäisi pystyä höllentämään näistä ilmastotoasioista, eikä Suomen aina pitäisi ensimmäisenä olla joka paikkaan menossa, vaan pitäisi ajatella siinä järkevästi ja vertailla vähän, mitä muut maat tekevät, ja olla sillä tavalla järkevällä linjalla, perussuomalaisten linjalla tässä asiassa.

Toinen asia, minkä haluaisin nostaa esille, on tuo omaishoidon tuki. Kun rahasta on kysymys esimerkiksi tässä lisätalousarviossa, niin nyt on sitten käymässä niin — on kuulunut jo useammalta suunnalta tätä — että omaishoidon tuki ei välttämättä hyvinvointialueilla säilykään edes semmoisena, mitä se on ollut tähän asti, että joillakin on jopa laskemassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

tämä omaishoidon tuki. Se on kyllä tosi karmeata kuultavaa. Tämä sote-uudistus tehtiin, ja perussuomalaiset antoivat siihen hirveän hyviä ratkaisumalleja, joita hallitus ei kuunnellut, joita olisi pitänyt kuunnella, koska nythän näyttää, että nämä asiat kriisiytyvät. Esimerkiksi tämä omaishoidon tuki: perussuomalaiset ovat siihen kiinnittäneet koko ajan huomiota, ja nyt näyttää tosi kurjalle, jos se omaishoidon tuki laskee nykyisillä omaishoitajilla. Kun eiväthän sote-uudistuksessa muidenkaan palkat laske, niin mitenkä nyt voitaisiin tällä tavalla menetellä? Jotenkin tämmöistä kokonaisuutta kaipaisi Suomelta, että annettaisiin hallituksesta määräys, että kenenkään omaishoidon tuki ei tule laskemaan tämän uudistuksen myötä. Toivon, että hallitus ottaisi tähän kantaa.

Muutenkin tämä omaishoidon tuki on semmoinen asia, että ihmetyttää, että sitä ei vieläkään olla verottomaksi saatu. Se ei todellakaan hirveän paljon tekisi, jos se verottomaksi saataisiin, ja on iso ilo näille omaishoitajille siitä pienestä tuesta, mikä heille maksetaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja ehdimme tähän asiaan tässä vaiheessa ottaa vielä yhden puheenvuoron. — Edustaja Salonen poissa, edustaja Autto poissa, edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

15.27 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Nyt on käsittelyssä vuoden 22 neljäs lisätalousarvioesitys, ja se lisää nettomääräisesti määrärahoja 66 miljoonaa euroa ja varsinaisia tuloja yhteensä 322 miljoonaa. Verotuloarviota ehdotetaan korotettavaksi hieman yli miljardilla eurolla, mikä kertoo tästä hyvästä työllisyystilanteesta — ja tietenkin toivotaan, että se jatkuu, mutta nyt on sitten maakunnista vähän huolestuttavia viestejä, että osajista on puutetta, ja koulutuksella tietenkin siihen on hallitus lähtenyt korjaamaan, mutta ne eivät ole nopeita toimenpiteitä, ja toivotaan, että tuohon Suomen Pankin pääjohtajan taantuma-arvioon ei suinkaan sitten tuo työllisyystilanne vaikuttaisi. Sitten on vielä otettava huomioon tämä, mikä tässä nyt on suurinta menoa, että puolustusministeriön hallinnonalalle Suomen puolustusvalmiuden parantamiseen ja Ukrainan tukemiseen menee merkittävä osa tuosta rahoituksesta. Myös koronaviruspandemiaan liittyviä korvauksia lisätään.

Mutta sitten on käyty täällä keskustelua tästä liikenneasiasta, ja mielestäni edustaja Eesilä hyvin totesi sen, mitä me ollaan Liikenne 12 -suunnitelmaan todettu ja nostettu se taso sinne 1,4 miljardiin ja väylien kehittämiseksi, ja nyt sitten tässä on vielä enemmän, tässä on yli 61 miljoonaa enempi kuin on suunnitelmassa. Mutta se on totta, että tuo maarakennusindeksi ja bitumin hinta ovat nousseet, ja kun tässä on arvioitu, paljonko pystytään nyt siten tulevana vuonna päällystämään, niin se on arvio — ei kukaan tiedä, mikä se todellisuus on, kun ei tiedetä bitumin hintaa. [Tuomas Kettunen: Näinpä!] Mikä on maarakennusindeksi? Kun se voi muuttua hyvinkin, niin ei kannata vielä lähteä arvioimaan, että nyt tässä ollaan puolittamassa se päällystysten määrä. Ja tuolla rahalla pystytään se 4 000 kilometriä tuottamaan, jos bitumin hinta tippuu, eli kyllä tässä hyvin vahvasti on halu tätä korjausvelkaa vähentää. Siihenkin, että sitä on myös raideliikennepuolella, meillä on olemassa sitten vastaukset.

Mutta, puheenjohtaja, en enempää vie aikaa, että päästään seuraaviin asioihin. — Kiitos. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt valitettavasti keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.29.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.52.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 2 käsittelyä. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

20.52 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tässä on ollut pitkä täysistunto, valtavan paljon eri asioita, mutta vielä lyhyesti myös tästä valtion tämän vuoden neljännestä lisätalousarviosta.

Sen halusin tuossa keskustelun keskeytyessä vielä sanoa, että tosiaan prioriteettijärjestyshän kaikissa asioissa tällaisena kriisiaikana pitää olla se, että ensimmäiseksi laitetaan maanpuolustuksen tarpeet, sitten pitää turvata huoltovarmuus koko yhteiskunnan osalta ja sen jälkeen sitten lähteä rakentamaan sitä tulevaa kasvua näiden vaikeiden aikojen jälkeiseen maailmaan. Tässä mielessä tietysti on todella olennaista myös sitten kestävä talous, joka on vaikkapa sitten sen vahvan maanpuolustuksen perusta, samalla tavalla kuin koko hyvinvointiyhteiskunnan pohja, niin että voidaan vaikka koulutukseen panostaa ja sitä tulevaa kasvua hakea.

Tässä mielessä, arvoisa puhemies, kaikkien näiden viime vuosien kriisien läpi kokoomuksen kritiikki on tietysti kohdistunut siihen, miten talouden tasapaino löydetään. Tuossa valtiontalouden kehysriihessäkin hallitus sopi tästä poikkeuslausekkeesta, jolla hallitus siirtää menoja käytännössä kehysten ulkopuolelle, kun se on niin väljä, eikä hallitus erikseen kerro ja perustele, mitkä menot ovat esimerkiksi tästä Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan johtuvia menoja. Tietysti voimme suoraan päätellä, että niitä ovat esimerkiksi Puolustusvoimille tai Rajavartiolaitokseen tehtävät satsaukset, mutta mitä muuta siihen kuuluu? Tulee väistämättä se kuva, että hallituksella ei ole nyt oikein kykyä priorisoida menoja. Näihin välttämättömiin menoihin täytyy löytää rahaa, mutta kun valtion ensi vuoden budjetti on 80 miljardia euroa ja siellä 500 eri rivillä on eri menokohtia, niin varmasti sieltä löytyisi myös, jos tahtoa löytyy, kohtia, mistä voidaan säästää niin, että näitä erilaisia välttämättömiä menoja ei tarvitse jatkuvasti kattaa vain uudella ja kaiken aikaa paisuvalla velanotolla vaan myös sieltä valtion budjettitalouden piiristä.

Tosiaan pääosin tietysti myös nämä lisätalousarvion menot ja asiat ovat perusteltuja, mutta peräänkuulutamme vastuullista suunnitelmaa maan talouden saamiseksi tasapainoon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, poissa.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.